

Ovu izložbu organizuje Podružnica Udruženja likovnih umetnika Srbije za SAP Vojvodinu zahvaljujući saradnji sa Muzejom socijalističke revolucije Vojvodine povodom Dana oslobođenja Novog Sada.

Svako vreme, pa i ratno, stavlja na probu sve ljudske vrednosti, otkriva bogatstvo stvaralačkog genija naroda, od svakog pojedinca zahteva pravovremeno i odlučno reagovanje na događaje koji traže svoje veličine. Kolebljivce, pasivne posmatrače i slabe ostavlja u pozadini zbivanja da sačekaju svoj trenutak koji im počeeće i dođe.

Oslobodilački rat je pokazao da i pod najtežim okolnostima razaranja i pustošenja život ne zamire niti se zaustavlja pokretačka snaga istorije. Ljudi u njemu sazrevaju takoreći u jednom danu, čineći novu stvarnost, koja iz temelja menja sva postojeća stanja i pravila, navike i međusobne ljudske odnose. S prvim rafalima ispaljenim na neprijatelja rodila se i nova nadahnuta pesma borca za slobodu, reljefno obeležio lik malog na velikim zadacima. Književnici, pesnici, likovni i pozorišni umetnici, publicisti među prvima su u borbenim linijama, obeležavajući jedno herojsko doba u kome politička i moralna snaga naroda daje istorijsko značenje svakoj stvaralačkoj misli, umetničkim delima dublji i svestraniji sadržaj.

Kada se formirala prva likovna sekcija Glavnog štaba Vojvodine, pored amatera neznatne crtačke sposobnosti, našli su se slikari koji su čistim i jednostavnim likovnim jezikom formulisali i uobličavali revolucionarni duh borbe, slobodarske težnje pune životnog optimizma, borbenog poleta i samopregora, vere u pobjedu čoveka koji je nosi u svom srcu. Obilje motiva nisu slikare doveli u nedoumicu i zamršenost rešenja. Sve oko sebe zapažali su i realizovali čvrstinom svoje opredeljenosti i ubeđenja da se nalaze u presudnim događajima, koji u budućnosti neće biti samo zanamljiva tema za umetničko oblikovanje. Okupatorska nedela, razorena i spaljena sela, vatreni okršaji bez klasičnog vojnog poretka, partizanski, portreti boraca, deca u uniformama, gruba lica partizanki, žene koje ne znaju za zatišje u pozadini — sve je to činilo potresnu sliku ratišta, život partizana i neuništivu snagu zemlje, dramatične ubedljivosti u sažetom izrazu.

Ali je uvek premalo rečeno, makoliko nas pamćenje služilo, jer nebrizljivost u čuvanju autentičnih dokumenata lako baca u zaborav ne samo pojedinosti nego i velike istine vremena, koje u prisećanju deluju nepotpuno i neubedljivo. Ali ponešto i ne izmče pamćenju, kao činjenica da ljudi postaju veći i jedinstveniji kada su ciljevi jasni i sopstvena sredstva poznata. Martin Solaržik ni malo vojnički orijentisan još manje obdaren ratobornošću postaje primeran borac i vredan radnik na frontu. Zoran Petrović, Majda Kurnik, Ivan Petković, Franja Mraz stalno

UMETNIČKI SAVET PODRUŽNICE
ULUS-a ZA SAPV I MUZEJ
SOCIJALISTIČKE REVOLUCIJE VOJVODINE
POZIVAJU VAS NA OTVARANJE
IZLOŽBE CRTEŽA

SLIKARA BORACA III ARMIIJE

u ponedjeljak, 5. XI 1973. godine u 18,00 časova
u Galeriji likovnih umetnika Vojvodine,
Novi Sad, Bulevar Maršala Tita 9.
Galerija je otvorena radnim danom
10—12 i 17—19 časova.
Subotom i nedeljom od 10—12 časova.
Izložba traje do 12. XI 1973. godine.

borave u operativnim jedinicama, bez predaha beleže dinamičnu borbu, da bi u povratku s poprišta svemu davali potpuniju snagu doživljaja i bogatiju likovnu celinu. Solaržika i Petkovića nije ni malo izdala hrabrost kada su u rovu bili zasuti neprijateljskim granatama. Joca Vitomirov, čutljivi pedant i savestan radnik, predano je radio crteže boraca koji su na Bolmanu učinili podvig u jurišu na neprijateljski položaj. Mihail Berendija, odnegovan u građanskoj porodici, brzo se preobrazio u radoznalog ispitivača pejsaža na Batini kada je i zemlja gorela pod uraganomskom vatrom artiljerije. Milan Kečić, Franc Kranjc, Marinko Benzon svoje zadatke slikara ispunjavali su višestruko i beležili sve prizore svežinom utisaka. Marinko Fordjerini bez ikakvog skulptorskog materijala izradio je reljefe s ne malom uspehom. Đurđe Teodorović slikao je zločine. Nemaca u stravičnoj smrti nevinih žrtava, ponesen istinskim humanizmom koji umetnika nikada ne izneverava. Boško Petrović kao stalni saradnik ove grupe uvek je bio spreman na duhovit obrte, originalnih ideja i uverljivosti prikaza. Izuzetnu vedrinu unosio je u radnu atmosferu, kome okrutni neprijatelj nije mučenjem slomio borbeni duh i odmerenost postupka.

Ivan Petković, Martin Solaržik i Aleksandar Gojković izvodili su inscenacije za sve pozorišne predstave, među kojima je najzanimljivije bila scenografija za predstavu „Voda sa planine“. Makoliko površno i kritički gledali na rezultate umetnika u ratu, nalazili mana u snazi izraza bez tehničke doteranosti, jasnoću

likovne misli, širini zahvata teme, istini o ljudima, ne možemo tražiti zamerke radi nekog sadašnjeg izuzetnog kriterijuma. Iz tih dana izrasli su ljudi novih shvatanja o životu, o ljudskim vrednostima, koji su osposobljeni da u doba mira se tekovine borbe ugrade u novu stvarnost i da izvojevanu slobodu unose u sve vrste delatnosti radnih ljudi.

Poslednja izložba u Novom Sadu 4. novembra 1945. godine rezimirala je uspehe likovnih umetnika III Jugoslovenske armije sa 90 ekponata, slika, crteža, reljefa, scenografija s temama rata i oslobođenja i dokazala svu istinitost tvrdnje da je „umetnost u ratu bila potrebna kao i municija.“ Svojim tekstom uz izložbu ovi umetnici su istakli: „... da ono što je bila stvarnost samo za najnaprednije ljudi do juče, danas stvarnost za sve...“

I kada se govori o veličini i značaju naše savremene likovne umetnosti nikako ne može da se predviđa udeo umetnika iz tih teških dana.

Rajko Mamuzić

Izdaje: Podružnica ULUS-a za SAP Vojvodinu
Izbor radova: Mileta Vitorović, akademski slikar
Štampa: NIP „Forum“ Novi Sad, Vojvode Mišića 1
Likovna oprema: Laslo Kapitanj
Tiraž: 500 primeraka

MIHAJLO BERENDIJA

1. — Izbeglice, linorez, 1945.
2. — Ranjeni drug, linorez, 1945.

MAJDA KURNIK

3. — Zločin okupatora, bajc, 1945.
4. — Forsiranje Drave, olovka, 1945.
5. — Beskućnici, linorez, 1945.
6. — Borba kod Bolmana, olovka, 1945.

FRANJO MRAZ

7. — Borci Vojvođanske brigade u Podravini, olovka, 1945.
8. — U rovu kod Bolmana, olovka, 1945.

IVAN PETKOVIĆ

9. — Dečak iz izbegličkog doma, olovka, 1945.
10. — Komora na putu za Ištivandi, olovka, 1945.
11. — Srušeni krovovi u Celju, tuš, 1945.

ZORAN PETROVIĆ

12. — Borac, olovka, 1945.
13. — Borac, olovka, 1945.

MARTIN SOLARŽIK

14. — Manifestacije, ulje, 1945.
15. — Borba za Bolman, linorez, 1945.
16. — Politički čas u šumi, linorez, 1945.
17. — U rovu na Dravi, linorez, 1945.
18. — Streljanje, linorez, 1945.

JOVAN VITOMIROV

19. — Tri borca, olovka, 1945.
20. — Odmor ratnika, olovka, 1945.
21. — Izbeglice, olovka, 1945.
22. — Minobacač kod Bolmana, olovka, 1945.
23. — Na položaju, olovka, 1945.

M. Solavžik: Streljanje